

**KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB
OBCE ČIERNY POTOK
2024 - 2028**

Komunitný plán sociálnych služieb obce Čierny Potok

Schválený Obecným zastupiteľstvom obce Čierny Potok, dňa 21.03.2024

uznesením č. 60/2024

Obec Čierny Potok

980 31 Hodejov

Tel.: +047 568 31 70

Email: starosta@ciernypotok.sk

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

CS	Cieľová skupina
DD	Domov dôchodcov
EŠIF	Európske štrukturálne investičné fondy
FO	Fyzická osoba
IROP	Integrovaný regionálny operačný program
KC	Komunitné centrum
KPSS	Komunitný plán sociálnych služieb
MAS	Miestna akčná skupina
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MRK	Marginalizovaná rómska komunita
NP SR	Národné priority Slovenskej republiky
NP MV SR a ÚV SR	Národné projekty Ministerstva vnútra SR a Úradu vlády SR
OP FEAD	Operačný program potravinovej a materiálnej pomoci
OP ĽZ	Operačný program ľudské zdroje
OZ	Občianske združenie
PO	Právnická osoba RS Registrovaný subjekt
SPOD SK	Sociálnoprávna ochrana detí a sociálna kuratela
SODB	Sčítanie obyvateľov, domov a bytov
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania BBSK Banskobystrický samosprávny kraj
TSP	Terénna sociálna práca
ŤZP	Ťažko zdravotne postihnutý
UPSVaR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny SR
VZN	Všeobecne záväzné nariadenie
VÚC	Vyšší územný celok
ZpS	Zariadenie pre seniorov Z.z. Zbierka zákonov

PRÍHOVOR STAROSTKY OBCE

Vážení občania !

Základnou úlohou každej samosprávy je starostlivosť o svojich obyvateľov a kvalitné poskytovanie sociálnych služieb. Našou snahou je, aby sme postupnými krokmi zabezpečovali stanovené ciele a jednotlivé úlohy pre skvalitnenie sociálnych služieb tam, kde je to najviac potrebné. Za pomoci vypracovaného Komunitného plánu sociálnych služieb obce Čierny Potok budeme efektívnejšie a adresnejšie využívať finančné prostriedky obecného rozpočtu na to, aby sme v čo najväčšej možnej miere poskytovali kvalitné sociálne služby.

Tento dokument je jedným z nástrojov strategického plánovania pre našu obec, ktorý má tiež aj informatívnu funkciu pre našich obyvateľov, poskytovateľov sociálnych služieb a jej investorov. Chceme zapájať jednotlivcov, ale aj organizácie a tak pozdvihnúť našu spoločnú komunitu na vyššiu úroveň. Považujem za nevyhnutnosť vytvoriť podmienky pre život tých, ktorí v obci vychovávajú novú generáciu, ale i tých, ktorí už svoju starostlivosť plnohodnotne odovzdali iným a zaslúžia si odplatu. Naším cieľom je spolupráca s občanmi, odstraňovanie bariér medzi jednotlivými skupinami a komunitami v obci. Je dôležité komunikovať so všetkými vekovými kategóriami. Je vecou všetkých obyvateľov, aby sme vytvárali komunitu, určitú spoluprácu medzi všetkými, ktorí poskytujú, vytvárajú a užívajú sociálne služby.

Realizácia nápadov nebude jednoduchá záležitosť, verím však, že našim obyvateľom predkladáme také riešenia, ktorých realizácia bude mať pozitívny prínos a budú zodpovedať miestnym potrebám obyvateľom našej obce . Pred vypracovaním tohto komunitného plánu sociálnych služieb sme sa snažili zistiť skutočné potreby a želania našich obyvateľov v oblasti sociálnych služieb, vpracovať ich do plánov a predstáv, ktoré má obec už z predošlých časových období. Verím, že sa nám podarilo vytvoriť dokument, kde sme zhrnuli plány a predstavy, akou cestou by sa mohla sociálna oblasť v obci rozvíjať. Na uskutočnenie týchto plánov bude treba veľa energie, práce, nadšenia a najmä financií, ktoré sa budeme snažiť získať z externých zdrojov a tiež rozumným investovaním z vlastných obecných prostriedkov.

Verím, že sa nám podarí dané ciele uskutočniť a výsledky budú prospešné pre celú komunitu obce Čierny Potok.

Svetlana Šufliarska – starostka obce

OBSAH

Úvod

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

- 1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb
- 1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov
- 1.3. Analýza sociologických a demografických údajov
  - 1.3.1. Obyvateľstvo
  - 1.3.2. Školstvo
  - 1.3.3. Služby (zdravotníctvo, kultúra a šport)
  - 1.3.4. Nezamestnanosť
  - 1.3.5. Sociálne znevýhodnené skupiny
- 1.4. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb
- 1.5. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb, vyhodnotenie verejného prieskumu
- 1.6. SWOT analýza (sociálna oblasť a v sociálne služby)

2. Stratégia rozvoja sociálnych služieb

- 2.1. Rozvoj ambulantných, terénnych a pobytových sociálnych služieb
- 2.2. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb
- 2.3. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Záver

ÚVOD

Komunitný plán sociálnych služieb obce Čierny Potok na roky 2024 – 2028 (ďalej len ako „KPSS“ alebo „komunitný plán“) je dokument, ktorý obsahuje základné informácie o podstate komunitného plánovania, jeho legislatívnych východiskách, princípoch a aktéroch vstupujúcich do tohto procesu. Okrem toho sú tu uvedené stručné informácie o súvisiacich dokumentoch na európskej, národnej, regionálnej a lokálnej úrovni. Komunitné plánovanie je jedna zo základných metód riadenia rozvojových procesov. Jeho podstatou je získavať a vyhodnocovať názory obyvateľov žijúcich v obci Čierny Potok, vďaka ktorým je možné spracovať podkladové materiály pre rôzne oblasti verejného života. Ide o proces, ktorý pomáha v plánovaní a poskytovaní lepších a kvalitnejších služieb, ktoré budú znamenať skutočný prínos a zmenu v životoch ľudí.

Zmyslom komunitného plánovania je najmä aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným a koordinovaným postupom. Komunitné plánovanie možno chápať tiež ako otvorený proces zisťovania potrieb a zdrojov, resp. ako proces hľadania najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb a výsledkom je KPSS. Povinnosť obce mať vypracovaný komunitný plán vychádza zo Zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Komunitný plán obce Čierny Potok na aktuálne plánovacie obdobie bol vypracovaný za pomoci zamestnancov a obyvateľov obce. Predkladaný komunitný plán pozostáva z teoretickej, analytickej a strategickej časti. V teoretickej časti je špecifikovaná podstata sociálnych služieb a komunitného plánovania, sú tu uvedené základné črty ako aj subjekty komunitného plánovania a tiež legislatívnej normy a strategické dokumenty, z ktorých celý dokument vychádza a napokon obsahuje strategická časť. V analytickej časti je uvedený rozbor stavu oblasti sociálnych služieb v SWOT analýze. Tu sú definované silné a slabé stránky ako aj príležitosti a riziká, ktoré sú charakteristické pre súčasnú, východiskovú situáciu.

V strategickej časti je definovaná vízia obce a sú tu navrhnuté konkrétne opatrenia, aktivity, časový harmonogram a zdroje financovania na realizáciu navrhnutých opatrení. V prípade, že sa obec bude držať nastavených priorít, cieľov, postupov a termínov stanovených v komunitnom pláne, existuje vysoký predpoklad rastu kvality a zvýšenia adresnosti v poskytovaní sociálnych služieb v našej obci.

TEORETICKÁ ČASŤ

1. Sociálne služby, komunita, komunitné plánovanie

Sociálne služby sú integrálnou súčasťou verejných služieb a dajú sa charakterizovať ako súhrn činností, prostredníctvom ktorých je poskytovaná pomoc ľuďom nachádzajúcich sa v nepriaznivej sociálnej situácii, ak si sami nedokážu zabezpečiť základné životné potreby alebo potrebujú pomoc z iných vážnych dôvodov. Podstatou sociálnych služieb je zabezpečiť osobám určitý životný štandard, ale aj zmierňovať rozdiely v príjmoch či v sociálnom postavení.

Pre objasnenie podstaty komunitného plánovania sociálnych služieb je potrebné charakterizovať pojem **komunita**. Ide o skupinu osôb, pre ktorú je charakteristický určitý znak alebo súbor znakov, pričom tieto sú vo všeobecnosti vnímané ako typické. Obec, alebo mesto, či mestská časť sa považujú za základnú občiansku komunitu. Osoby žijúce na území jednej samosprávy majú spoločné bydlisko, využívajú tú istú infraštruktúru. Samospráva v záujme občanov vstupuje do kontaktu so štátom, pričom jasne definované vzťahy medzi subjektmi môžu byť výrazne dynamizujúcim prvkom rozvoja celého systému sociálnej starostlivosti. Vo vzťahu štát – samospráva bola samosprávam udelená povinnosť mať vypracovaný komunitný plán sociálnych služieb ako základný nástroj komunitného plánovania. V ustanoveniach §82 a 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní:

§ 82 Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia

(1) Obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona, na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu na účel predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov.

(2) Komunitná práca v oblasti poskytovania sociálnych služieb je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.

(3) Komunitná rehabilitácia v oblasti poskytovania sociálnych služieb je zabezpečenie spolupráce subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia služieb zamestnanosti, poskytovatelia sociálnych služieb a poskytovatelia zdravotnej starostlivosti na účely podľa odseku 1. Cieľom komunitnej rehabilitácie je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. § 83 Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb (1) Obec vypracúva komunitný plán sociálnych služieb a vyšší územný celok vypracúva koncepciu rozvoja sociálnych služieb v spolupráci a) s inými poskytovateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode, b) s

prijímateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode. (2) Obec vypracúva a schvaľuje komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode, určuje potreby rozvoja sociálnych služieb a určuje personálne podmienky, finančné podmienky, prevádzkové podmienky a organizačné podmienky na ich zabezpečenie a do 15 dní od jeho schválenia ho predkladá vyššiemu územnému celku, v ktorého územnom obvode sa nachádza.

1.1.Ciele, zásady a subjekty komunitného plánovania

Ciele komunitného plánovania je potrebné stanovovať tak, aby sa následne prostredníctvom realizovaných aktivít dalo predchádzať sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii ohrozených jednotlivcov a skupín, posilňovať sociálnu súdržnosť obyvateľov v princípoch partnerstva a kompromisu.

Komunitný plán má byť výsledkom spolupráce troch subjektov:

- a) zadávateľov;
- b) poskytovateľov;
- c) užívateľov sociálnych služieb.

Subjekty komunitného plánovania: zadávatelia, poskytovatelia, užívatelia:

A) Zadávateľom sociálnych služieb rozumieme subjekt, ktorému zákon ukladá úlohu zabezpečiť sociálne služby na území, ktoré spravuje – v podmienkach SR sú zadávateľmi obce a mestá. Zadávateľ službu objednáva, zriaďuje, organizuje, platí za ňu a zabezpečuje na ňu výberové konanie.

B) Poskytovateľom sociálnej služby môžu byť fyzické osoby, podnikateľské subjekty, súkromné neziskové organizácie, organizácie zriadené obcou, organizácie zriadené samosprávnym krajom či štátom, ktoré spĺňajú podmienky pre poskytovanie sociálnej služby určené zákonom o sociálnych službách. Poskytovatelia prispôsobujú svoju ponuku a realizáciu služieb na potreby užívateľov. V dôsledku toho by mali rešpektovať záujmy a potreby svojich klientov, užívateľov a naplňovať ich vízie kvalifikovanou službou. Všetci poskytovatelia majú pri komunitnom plánovaní rovnaké postavenie, ich ciele a zámery majú rovnakú váhu.

C) Užívateľom sociálnych služieb je každý občan, ktorý k naplneniu svojich potrieb a predstáv potrebuje pomoc sociálnych služieb. Predovšetkým sú to ľudia v nepriaznivej sociálnej situácii, ktorí nie sú schopní túto situáciu sami zvládnuť.

Pri plánovaní komunitného plánu je dôležité pri stanovovaní si cieľov dodržať základné zásady a to:

- smerovať potreby a rozvojové priority v oblasti sociálnych služieb adresne na konkrétne cieľové skupiny obyvateľstva;
- zapojiť do tvorby plánovania všetky subjekty a to zadávateľov –(mestá, obce) poskytovateľov soc. služby (FO, PO, Neziskové organizácie..) a príimateľov týchto služieb;

➤ zvyšovať kvalitu v poskytovaní sociálnych služieb a rozvíjať sociálnu politiku miestnej samosprávy.

1.2 Legislatívne normy a strategické dokumenty

Základnú právnu normu v oblasti poskytovania sociálnych služieb predstavuje už spomínaný zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý stanovuje právny rámec poskytovania sociálnych služieb, financovania sociálnych služieb a dohľadu nad poskytovaním sociálnych služieb.

Tento zákon ďalej dopĺňajú:

- zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 417/2013 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- 447/2008 Z. z. – zákon o peňažných príspevkoch na kompenzáciu ťažkého zdravotného postihnutia;
- zákon č. 601/2003 Z. z. o životnom minime a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa a o zmene a doplnení zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov,
- Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti;

Okrem legislatívnych noriem, nariadení a interných predpisov tvoria podklad pre spracovanie komunitného plánu aj viaceré strategické a plánovacie dokumenty:

Miestne dokumenty:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Čierny Potok na roky 2014 – 2020
- Komunitný plán sociálnych služieb obce Čierny Potok na roky 2018 – 2023.
- Všeobecné záväzné nariadenia obce týkajúce sa sociálnych služieb. Regionálne dokumenty:
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Banskobystrického samosprávneho kraja 2013 – 2023.

Národné dokumenty:

- Stratégia deinštitucionalizáciu sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike
- Národný program aktívneho starnutia na roky 2021 – 2030 (v príprave),
- Národný program reforiem – SR 2020 (zriadenie zariadení starostlivosti o deti, zamestnávanie žien, zamestnanosť a sociálna inklúzia, zlepšenie kvality a dostupnosť sociálnych služieb diverzifikáciou financovania poskytovateľov sociálnych služieb a jednoznačnejším vymedzením kompetencií zodpovedných subjektov),
- Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2021 – 2030,
- Národný akčný plán pre elimináciu a prevenciu násilia na ženách na roky 2020– 2025 (v príprave),
- Národná stratégia na ochranu detí pred násilím,
- Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030,
- Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2030. Dokumenty EÚ:
  - Európa 2030,
  - Amsterdamská zmluva – hlava IX, články 136 – 145. Amsterdamská zmluva posilňuje základné princípy ako sú ľudské práva a sociálne práva,
  - Lisabonská zmluva – program radikálnej obnovy EÚ v ekonomickej a sociálnej oblasti,
  - Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd,
  - Dohovor o právach dieťaťa,
  - Dohovor o právach osôb so zdravotným postihnutím,
  - Európska sociálna charta

Komunitný plán sociálnych služieb obsahuje:

- a) **analýzu poskytovaných sociálnych služieb** podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a poskytovateľov sociálnych služieb v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku,

- b) **analýzu požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb** a ďalších obyvateľov v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku na rozvoj sociálnych služieb podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku,
- c) **analýzu demografických údajov** a sociálnej situácie v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku,
- d) **určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb** podľa jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb a cieľových skupín, vrátane kvantifikácie potrebnej kapacity týchto služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, potrebného počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení v územnom obvode obce alebo územnom obvode vyššieho územného celku,
- e) **časový plán realizácie komunitného plánu sociálnych služieb** alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb s určením kapacity jednotlivých druhov sociálnych služieb, foriem sociálnych služieb, a ak ide o sociálnu službu v zariadení, počtu miest v jednotlivých druhoch zariadení, v jednotlivých rokoch v členení na existujúcu kapacitu a kvantifikovanú potrebu navýšenia kapacity, tak aby boli vytvorené podmienky na zabezpečenie dostupnosti sociálnej služby pre obyvateľov obce a vyššieho územného celku, ktorí sú odkázaní na sociálnu službu, vrátane určenia finančných podmienok, personálnych podmienok, prevádzkových podmienok a organizačných podmienok, ktoré vytvára obec, vyšší územný celok a zapojené subjekty na tvorbu a realizáciu komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb,
- f) **spôsob každoročného vyhodnocovania** plnenia komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb,
- g) **podmienky a spôsob zmeny** a aktualizácie komunitného plánu sociálnych služieb alebo koncepcie rozvoja sociálnych služieb.“.

Pri tvorbe návrhu komunitného plánu obce Čierny Potok, boli dodržané nasledovné zásady:

- **partnerstvo medzi účastníkmi,**
- **zapájanie miestneho spoločenstva,**
- **práca s dostupnými informačnými zdrojmi a využitie najlepšej praxe,**
- **využitie medzinárodnej metodiky a postupu spracovania vrátane dôrazu na zapojenie užívateľov sociálnych služieb, odbornej a laickej verejnosti.**

Proces komunitného plánovania sa realizoval v 6 fázach.

Tabuľka č. 1: Proces komunitného plánovania

Názov fázy plánovania	Popis jednotlivých krokov	Výsledky, výstupy
Prípravná	plán tvorby komunitného plánu mapovanie ďalších aktérov	databáza aktérov/ poskytovateľov sociálnych služieb v záujmovom území,
Riadiaca	- stanovovanie časového harmonogramu	- časový harmonogram

Definovanie problémov a potrieb	<ul style="list-style-type: none"> - identifikácia záujmov a potrieb jednotlivých sociálnych skupín - analýza a vyhodnotenie záujmov a potrieb jednotlivých sociálnych Skupín 	<ul style="list-style-type: none"> - analýza poskytovaných sociálnych služieb - SWOT analýza - odhad budúcich potrieb
Návrh rozvoja sociálnych služieb	<ul style="list-style-type: none"> - formulácia cieľov a priorít - pomenovanie prekážok - vypracovanie prehľadu zdrojov a možností 	<ul style="list-style-type: none"> - prehľad zdrojov a možností - návrh cieľov a priorít
Formulácia stratégie	<ul style="list-style-type: none"> - formulácia stratégie - vypracovanie návrhu rozvoja sociálnych služieb - konzultácie k vypracovanému návrhu 	<ul style="list-style-type: none"> - rozvoja pracovný návrh rozvoja sociálnych služieb - záznam z konzultácií a zapracovanie pripomienok a návrh do finálnej verzie
Vypracovanie akčného plánu	<ul style="list-style-type: none"> - príprava a prerokovanie AP - informovanie verejnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - publikovaná informácia pre verejnosť - zverejnenie dokumentu

Obec Čierny Potok mala spracovaný komunitný plán na roky 2018 - 2023 v rámci ktorého obec zabezpečovala:

- sociálne poradenstvo v rámci vyhľadávacej činnosti
- poradenstvo v oblasti opatrovateľskej služby

1. Východisková situácia poskytovania sociálnych služieb

1.1. Právny rámec poskytovania sociálnych služieb

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2009 sa stanovili nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. Zákon o sociálnych službách podrobne upravuje povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnych služieb tzv. štandardy kvality.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do 5. skupín v závislosti od povahy nepriaznivej sociálnej situácie užívateľa alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú sociálne služby/ sociálna služba určené:

- 1. sociálne služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, nízkoprahové denné centrum, zariadenie núdzového bývania),**
- 2. sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti, nízkoprahové denné centrum pre deti a rodinu),**
- 3. sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, denný stacionár, opatrovateľská služba, prepravná služba, sprievodcovská a predčítateľská služba, tlmočnická služba, sprostredkovanie osobnej asistencie, požičiavanie pomôcok),**
- 4. sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií (monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií),**
- 5. podporné služby (odľahčovacia služba, pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností, denné centrum, integračné centrum, jedáleň, práčovňa, stredisko osobnej hygieny).**

Plánovanie a rozvoj v sociálnej oblasti na úrovni obce Čierny Potok vychádza zo strategických a koncepcných dokumentov vyššej úrovne a to:

Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2023 – 2028:

„Vláda si uvedomuje dôležitosť kvalitných a efektívnych sociálnych služieb zameraných na adekvátne naplnenie potrieb odkázaných ľudí. Mimoriadnu pozornosť bude venovať starostlivosti o starších ľudí, a to najmä efektívnemu prepojeniu zdravotníckych a sociálnych služieb. Preto zefektívni systém viaczdrojového financovania sociálnych služieb, podporí zavedenie príspevku podľa stupňa odkázanosti pre všetkých zriaďovateľov rovnako a bude pokračovať v podpore procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb. V spolupráci so zriaďovateľmi bude riešiť aj problematiku odmeňovania pracovníkov v sociálnych službách, ktorí patria medzi najhoršie platených zamestnancov.“

Vláda v súlade s programovým vyhlásením pripravila v roku 2017 novelu zákona o poskytovaní sociálnych služieb 448/2008 Z.z., s účinnosťou od 1.1.2018 ,ktorý sa dotýka najmä financovania sociálnych služieb.

V dôsledku rozdelenia kompetencií pri decentralizácii sociálnych služieb do pôsobnosti VÚC a obcí, prešli do pôsobnosti obcí aj zariadenia sociálnych služieb, ktorých ekonomická náročnosť prevádzkovania prekročovala rozpočtové možnosti najmä menších obcí (napr. súčasné zariadenia pre seniorov, či zariadenia opatrovateľskej služby). Finančná podpora neverejných poskytovateľov sociálnych služieb je založená na princípe, že finančné príspevky poskytuje ten samosprávny orgán, do koho zákonom o sociálnych službách delenej pôsobnosti poskytnutie alebo zabezpečenie poskytnutia sociálnej služby patrí, obce iba sporadicky zabezpečovali v rámci svojej samosprávnej pôsobnosti poskytovanie finančných príspevkov neverejným poskytovateľom sociálnych služieb na lokálnej úrovni.

Návrh zmien v systéme financovania vychádza z právnej kvalifikácie poskytovania sociálnych služieb v Slovenskej republike ako výkonu samosprávnej pôsobnosti obcí a vyšších územných celkov.

Zámerom návrhu zmien systému financovania sociálnych služieb by malo byť:

- 1. zabezpečiť udržateľnosť a dostupnosť sociálnych služieb vzhľadom na zvyšujúci sa oprávnený dopyt po sociálnych službách a zvyšovanie nákladovosti poskytovaných sociálnych služieb (najmä náklady osobnej starostlivosti - mzdové a ostatné osobné náklady na zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby,**
- 2. vytvorenie manipulačného priestoru v rozpočtoch obcí a vyšších územných celkov (zavedením finančného príspevku na spolufinancovanie sociálnej služby určeného podľa stupňa odkázanosti zo štátneho rozpočtu aj pre neverejných poskytovateľov sociálnych služieb na regionálnej úrovni vznikne úspora v rozpočtoch VÚC pri vynakladaných finančných prostriedkoch na finančnú podporu neverejných poskytovateľov sociálnych služieb) na:**
  - a) poskytovanie a zabezpečovanie ďalších druhov sociálnych služieb vo verejnom záujme v rámci ich pôsobnosti a**
  - b) podporu procesu deinštitucionalizácie sociálnych služieb rozvojom sociálnych služieb komunitného charakteru.**

Novela zákona o sociálnych službách priniesla hlavnú zmenu vo financovaní sociálnych služieb (zrovnoprávnenie verejných a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb) , okrem zmien s dopadom na plánovanie a poskytovanie sociálnych služieb v obciach.

Novela zákona priniesla nasledovné zmeny vo financovaní sociálnych služieb:

Stupeň odkázanosti fyzickej osoby na pomoci inej fyzickej Osoby	Výška príspevku pri poskytovaní pobytovej sociálnej služby a ambulantnej sociálnej služby/mesiac	Výška príspevku pri poskytovaní terénnej sociálnej služby/mesiac
II. stupeň odkázanosti	117,00€	175,00 €
III. stupeň odkázanosti	233,00€	350,00 €
VI. stupeň odkázanosti	303,00€	455,00 €
V. stupeň odkázanosti	420,00€	630,00 €
VI. stupeň odkázanosti	513,00€	770,00 €

Zdroj: Nariadením vlády Slovenskej republiky č. 243/2022 Z. z. na rok 2024

Pobytová sociálna služba (ide o služby s posudzovaním odkázanosti, to znamená, že občan má vydané rozhodnutie o odkázanosti na SS - novo sa bude zo štátneho rozpočtu spolufinancovať poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou neverejným poskytovateľom týchto sociálnych služieb na lokálnej úrovni i regionálnej úrovni na rovnakom základe, ako spolufinancovanie týchto sociálnych služieb obciam) príspevok na nasledujúci rozpočtový rok sa poskytne podľa reálnej obsadenosti miest v čase podania písomnej žiadosti o poskytnutie finančného príspevku a nie podľa registrovanej kapacity.

Finančný príspevok bude účelovo určený na pokrytie časti nákladov na mzdy a odvody zamestnancov poskytovateľa sociálnej služby len do výšky týchto nákladov zodpovedajúcej regulácii týchto miezd pri výkone práce vo verejnom záujme. Výška finančného príspevku bude v zásade určená podľa štruktúry prijímateľov sociálnej služby v konkrétnom zariadení z hľadiska stupňa ich odkázanosti v čase podania písomnej žiadosti o poskytnutie tohto príspevku. Pre jednotlivé stupne odkázanosti na pomoc inej osoby pri sebaobsluže navrhujeme výšku FP stanoviť ako násobok zo sumy minimálnej mzdy platnej v čase podania žiadosti ministerstvu, čím bude zabezpečená zodpovedajúca medziročná valorizácia príspevkov. Naviazanie FP na výšku minimálnej mzdy je ustanovené vzhľadom na účelové určenie použitia príspevku (viazané na mzdy a odvody zamestnancov).

Ambulantná sociálna služba (ide o služby s posudzovaním odkázanosti, to znamená, že občan má vydané rozhodnutie o odkázanosti na SS - novo sa bude zo štátneho rozpočtu spolufinancovať poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou neverejným poskytovateľom týchto sociálnych služieb na lokálnej úrovni i regionálnej úrovni na rovnakom základe, ako spolufinancovanie týchto sociálnych služieb obciam).

Príklad určenia výšky finančného príspevku na spolufinancovanie poskytovania sociálnej služby v zariadení ministerstvom podľa jednotlivých stupňov odkázanosti a obcou na spolufinancovanie opatrovateľskej služby podľa jednotlivých stupňov odkázanosti a im zodpovedajúceho časového rozsahu poskytovania OS v prílohe č. 2 dokumentu.

Podpora domácej opatrovateľskej služby - zavedenie poskytovania finančného príspevku zo štátneho rozpočtu prostredníctvom rozpočtovej kapitoly MPSVR SR na poskytovanie domácej opatrovateľskej služby na rovnakom základe verejným aj neverejným poskytovateľom, za podmienky, že poskytovateľ sociálnej služby v zariadení opatrovateľskej služby bude zároveň registrovaným poskytovateľom domácej opatrovateľskej služby a

- a) poskytuje pobytovú sociálnu službu v zariadení opatrovateľskej služby s počtom obsadených miest najmenej šesť (posudzovanie obsadenosti miesta bude realizované v rovnakom právnom režime ako na účely finančného príspevku poskytovaného zo ŠR na pobytovú sociálnu službu),
- b) poskytuje opatrovateľskú službu alebo bude poskytovať opatrovateľskú službu na základe uzatvorenej písomnej zmluvy o uzatvorení budúcej zmluvy (odkaz na §50a Občianskeho zákonníka) o poskytovaní sociálnej služby aspoň trom fyzickým osobám, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a ich stupeň odkázanosti je najmenej V podľa prílohy č. 3 a minimálny poskytovaný rozsah úkonov sebaobsluhy týmto fyzickým osobám nie je nižší ako je minimálny rozsah

zodpovedajúci stupeň odkázanosti fyzickej osoby posúdený podľa prílohy na prevádzku poskytovanej opatrovateľskej služby na poskytnutý počet hodín opatrovateľskej

- c) predloží písomný záväzok príslušnej obce o tom, že mu poskytne finančný príspevok služby na príslušný rozpočtový rok najmenej vo výške 15 % z výšky finančného príspevku na poskytovanie opatrovateľskej služby na tento rozpočtový rok poskytnutého ministerstvom.

Finančný príspevok na poskytovanie OSL na mesiac na príslušný rozpočtový rok sa poskytuje vo výške 1,2 násobku zo sumy mesačnej MM na predchádzajúci rozpočtový rok najviac na 3 opatrovateľov.

Financovanie opatrovateľskej služby bude naďalej realizované v rámci výkonu samosprávnej pôsobnosti obcí, s výnimkou možnosti vyššie uvedenej finančnej podpory zo strany ministerstva poskytovateľom sociálnej služby v zariadení opatrovateľskej služby, ktorí sú zároveň poskytovateľmi domácej opatrovateľskej služby, ktorá však bude doplnená spolufinancovaním zo strany obce.

Sociálne služby bez posudzovania odkázanosti - za účelom garancie práva na zabezpečenie základných životných podmienok najmä poskytnutím prístrešia sa budú v *pôsobnosti MPSVR SR* naďalej poskytovať finančné príspevky na *spolufinancovanie vybraných druhov sociálnych služieb poskytovaných na lokálnej úrovni doposiaľ obciam (nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste, zariadenie núdzového bývania) a neverejným poskytovateľom sociálnych služieb (nocľaháreň).*

Finančný príspevok bude účelovo viazaný na spolufinancovanie ekonomicky oprávnených nákladov poskytovateľa (vzhľadom na špecifickú klientelu týchto zariadení krízovej intervencie bude tento príspevok možné použiť nielen na mzdy a odvody zamestnancov ale aj na spolufinancovanie ostatných bežných výdavkov - prevádzkových nákladov – energie, dezinfekčné prostriedky, posteľná bielizeň, hygienické potreby, ...) - príspevok sa bude poskytovať na registrovanú kapacitu zariadenia.

Ďalšie podmieňujúce návrhy súvisiace s problematikou financovania - podmieniť u žiadateľov, ktorí sú obcou, pre nárok na FP z MPSVR SR predloženie komunitného plánu sociálnych služieb v územnom obvode a prehlásenie súladu podanej žiadosti o FP s týmto komunitným plánom do pôsobnosti obce sa navrhuje doplniť predkladanie komunitného plánu VÚC v určenej lehote.

NÁRODNÉ PRIORITY ROZVOJA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB 2021 – 2030

Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2021 – 2030 reagujú na aktuálne výzvy sociálnej pomoci občanov, ku ktorým patrí predovšetkým rozvoj rôznorodých služieb starostlivosti na komunitnej úrovni, vrátane potreby modernizácie sociálnych služieb. Potvrďuje sa nimi zároveň hlavné poslanie sociálnych služieb, ktorým je podpora začleňovania ľudí do spoločnosti, sociálna súdržnosť, smerovanie k službám poskytovaným na komunitnej úrovni a rozvinutie ich potenciálu v oblasti zamestnanosti a zamestnateľnosti. Reflektujú na aktuálnu situáciu poskytovania sociálnych služieb v Slovenskej republike, predovšetkým na nedostatok kapacity sociálnych služieb poskytovaných v prirodzenom (domácom a komunitnom) prostredí občanov, potrebu zabezpečenia udržateľnosti financovania sociálnych služieb a rozvoja ich kvality, a to:

- **Zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami cieľových skupín a komunity.**
- **Podporiť prechod prijímateľov sociálnych služieb z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú starostlivosť**

- **Podporiť rozvoj sociálnych služieb dostupných pre osoby zotrúvajúce v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.**
- **Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb.**

Jedným z prierezových princípov národných priorít je deinštitucionalizácia sociálnych služieb a postupné znižovanie kapacity zariadení sociálnych služieb a prevádzkovanie zariadení s nízkou kapacitou (zariadenia rodinného typu) a podpora poskytovania terénnych a ambulancných sociálnych služieb a sociálnych služieb v zariadení s týždenným pobytom.

Efektívny komunitný plán by mal rešpektovať zásady:

Pri plánovaní sociálnych služieb vychádzať z jedinečnosti a dôstojnosti každého prijímateľa sociálnej služby;

Uprednostňovať osobnú voľbu prijímateľa sociálnej služby;

Umožniť prijímateľovi sociálnej služby žiť vo svojom prirodzenom prostredí so zachovaním dostatočnej starostlivosti a podpory;

Poskytnúť prijímateľovi sociálnej služby možnosť prístupu a výberu v poskytovaní sociálnej služby;

Umožniť prechod z inštitucionálnej starostlivosti do komunitnej starostlivosti.

Sociálne služby sa od roku 2009 poskytujú v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon o sociálnych službách), ktorý upravuje podmienky poskytovania sociálnych služieb. Jeho cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii. Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu:

- že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb pre svoje životné návyky, spôsob života, závislosť od návykových látok;
pre ohrozenie jej vývoja z dôvodu jej zdravotného postihnutia, ak ide o dieťa do 7 rokov veku; pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav;
- že dovŕšila vek potrebný na nárok na starobný dôchodok
- pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím;
- pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo, ak sa stala obeťou správania iných fyzických osôb;
- pre zotrúvanie v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.

Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že tieto činnosti sú taxatívne vymedzené.

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy a nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené.

Sociálne služby krízovej intervencie:

1. terénna sociálna služba krízovej intervencie,
2. poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach:
  - nízkoprahové denné centrum;
  - integračné centrum;
  - komunitné centrum;
  - nocľaháreň;
  - útulok;
  - domov na polceste;
  - zariadenie núdzového bývania.
3. nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi:

- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúladovania rodinného života a pracovného života;
- poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti;
- služba včasnej intervencie.

Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku:

- zariadenie podporovaného bývania;
- zariadenie pre seniorov;
- zariadenie opatrovateľskej služby;
- **rehabilitačné stredisko;**
- domov sociálnych služieb;
- špecializované zariadenie; denný stacionár;
- **domáca opatrovateľská služba;**
- **prepravná služba;**
- sprievodcovská a predčitateľská služba;
- tlmočnická služba;
- sprostredkovanie tlmočnickej služby;
- sprostredkovania osobnej asistencie; požičiavanie pomôcok.

Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií:

- **monitorovanie a signalizácia potreby pomoci;**
- krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.

Podporné služby:

- **odľahčovacia služba;**
- pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností;
- poskytovanie sociálnej služby v dennom centre;
- podpora samostatného bývania;
- poskytovanie sociálnej služby v jedálni;
- poskytovanie sociálnej služby v práčovni;
- poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.

Zákon o sociálnych službách zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb.

Poskytovateľmi sociálnych služieb sú v súlade so zákonom obce, právnické osoby zriadené alebo založené obcou alebo samosprávnym krajom (verejní poskytovatelia sociálnych služieb) a iné právnické alebo fyzické osoby (neverejní poskytovatelia sociálnych služieb).

Sociálne služby môže poskytovať len poskytovateľ zapísaný do registra poskytovateľov sociálnych služieb. V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené povinnosti poskytovateľa sociálnej služby. Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby (tzv. štandardy kvality). Poskytovateľ je povinný napríklad vypracovať individuálny rozvojový plán klienta, dodržiavať maximálny počet klientov na jedného zamestnanca a za účelom zvýšenia profesionality práce vypracovať a uskutočňovať program supervízie.

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, a preto je nevyhnutné, aby obec zohľadňovala rozvoj sociálnych služieb v súlade so stanovenými národnými prioritami.

1.2. Úlohy a kompetencie obce v zmysle platných sociálnych zákonov

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa všetkých oblastí sociálneho zabezpečenia. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Sociálnu problematiku rieši najmä nasledujúca legislatíva SR:

- zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách
- výnos MPSVaR SR z 5.12.2007 č. 29775/2007 o poskytovaní dotácií v pôsobnosti MPSVaR SR
- zákon 305/2005 Z. z. o sociálno-právnej ochrane detí a sociálnej kurately
- zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine v znení neskorších predpisov
- zákon č. 600/2003 Z. z. o prídavku na dieťa v znení neskorších predpisov
- zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi v znení neskorších predpisov

Miestna legislatíva

- Všeobecné záväzné nariadenia obce, ktoré sa týkajú sociálnej problematiky - VZN č.2/2018 o podmienkach poskytovania sociálnych služieb , o spôsobe a výške úhrad za pobytové služby (príloha č.2 KPSS)
- Rozpočet obe Čierny Potok a zásady poskytovania finančnej pomoci

Zákon o sociálnych službách v § 80 taxatívne upravuje pôsobnosť obce pri poskytovaní sociálnych služieb. Okrem koncepcnej, rozhodovacej, posudkovej, poradenskej, kontrolnej, registračnej, evidenčnej, štatistickej, finančnej činnosti a terénnej sociálnej práce je v pôsobnosti obce poskytovať, prípadne zabezpečovať rôzne druhy sociálnych služieb a zriaďovať a zakladať zariadenia.

Do pôsobnosti obce patria tieto druhy sociálnych služieb:

- nocľaháreň;
- nízkoprahové denné centrum;
- nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu;
- zariadenie pre seniorov;
- zariadenie opatrovateľskej služby;
- denný stacionár;
- opatrovateľská služba;
- prepravná služba;
- odľahčovacia služba;
- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa.

Obec môže zriaďovať aj iné zariadenia a poskytovať alebo zabezpečovať aj iné druhy sociálnej služby, môže sociálne služby účelne a vhodne spájať.

Zákon o sociálnych službách č. 448/2008 Z .z. a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy:

Podľa § 80 zákona 448/2008 Z. z. – Pôsobnosť obce:

Obec

- vypracúva, schvaľuje Komunitný plán sociálnych služieb vo svojom územnom obvode
- utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja
- je správnym orgánom v konaniach o :

1. odkázanosti na sociálnu službu

- v zariadení pre seniorov

- v zariadení opatrovateľskej služby

- v dennom stacionári

- v odkázanosti na opatrovateľskú službu

- v odkázanosti na prepravnú službu
a ďalšie

- vyhotovuje posudok o odkázanosti na sociálnu službu e, poskytuje alebo zabezpečuje poskytovanie

a) sociálnej služby na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojenie základných životných potrieb v nocľahárni, v nízko prahovom dennom centre

b) sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre pre deti a rodinu, v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári

c) opatrovateľskej služby

d) prepravnej služby

e) odľahčovacej služby

f) poskytuje základné sociálne poradenstvo

g) môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby podľa § 12

h) uzatvára zmluvy :

1. o poskytovaní sociálnej služby
2. o poskytnutí finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a finančný príspevok na prevádzku sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby
3. o uhradení ekonomicky oprávnených nákladov podľa § 71 ods. 6 s inou obcou alebo iným poskytovateľom sociálnej služby, ktorého zriadila iná obec, alebo vyšší územný celok a ďalšie

V ustanoveniach §§ 82 a 83 upravuje zákon o sociálnych službách úlohy obce v komunitnom rozvoji a komunitnom plánovaní:

§ 82

Komunitný rozvoj, komunitná práca a komunitná rehabilitácia

1. Obec za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situáciách a riešenia miestnych problémov utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa tohto zákona a na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu.
2. Komunitná práca je podpora aktivít členov miestnej komunity k svojpomocnému riešeniu problémov v rámci miestneho spoločenstva, najmä rozvojom sociálnych služieb.
3. Komunitná rehabilitácia je koordinácia činnosti subjektov, ktorými sú najmä rodina, obec, vzdelávacie inštitúcie, poskytovatelia sociálnych služieb, zdravotnej starostlivosti.

Cieľom *komunitnej rehabilitácie* je obnova alebo rozvoj fyzických schopností, mentálnych schopností a pracovných schopností fyzickej osoby v nepriaznivej sociálnej situácii a podpora jej začlenenia do spoločnosti. Za účelom vykonávania komunitnej rehabilitácie sa môžu zriaďovať komunitné centrá.

§ 83

Komunitný plán sociálnych služieb a koncepcia rozvoja sociálnych služieb

1. Obec podľa § 80 písm. a vypracúva komunitný plán sociálnych služieb na základe národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode.

1.3. Analýza sociologických a demografických údajov

Základnou úlohou obce pri výkone samosprávy je starostlivosť o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby jeho obyvateľov. Základným riadiacim dokumentom, ktorý usmerňuje všetky plánované rozvojové aktivity obce je PHSR obce Čierny Potok..

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je rozvojovým dokumentom, ktorého cieľom je dosiahnutie trvalo udržateľného hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce s dôrazom na využitie miestnych zdrojov, pri súčasnom rešpektovaní limitov a zachovaní rovnováhy v jednotlivých zložkách života a životného prostredia. Úspešná implementácia PHSR môže v obci Čierny Potok napomôcť k zlepšeniu vybavenosti obce základnou infraštruktúrou, povzbudeniu podnikateľskej aktivity, rozvoju vidieckej turistiky, efektívnemu zvýšeniu využitia miestnych daností, aktivizácii miestneho obyvateľstva, oživeniu kultúrneho, športového a spoločenského života v obci, zlepšeniu sociálnej klímy a životného prostredia. Následne na to môže realizácia opatrení stanovených PHSR generovať príjmy a tým zvýšiť celkovú životnú úroveň obyvateľstva a zároveň postaviť pevné základy zodpovednej miestnej samosprávy .

Sociálna analýza je súhrn faktorov v oblasti sociálnej, technologickej, ekonomickej a politickej. Ide o problémy a zámery na celoštátnej či nadnárodnej úrovni, ktoré majú vplyv na miestny rozvoj sociálnych služieb.

Jednotlivé faktory sa vzájomne ovplyvňujú a nemožno ich posudzovať oddelene.

Sociologické faktory majú najväčší vplyv na vývoj spoločnosti a to:

- demografické zmeny – znižovanie celkového počtu obyvateľov, znižovanie počtu detí a zvyšovanie počtu seniorov
- zmeny v životnom štýle – rýchle životné tempo, viac stresu a menej pohybových aktivít, konzumný spôsob života, nárast kriminality a drogových závislostí,
- zhoršujúci sa zdravotný a fyzický stav populácie, vplyv techniky a médií
- oslabovanie tradičných ľudských hodnôt – zhoršovanie medziludských vzťahov a komunikácie, peniaze ako meradlo hodnôt, kríza rodiny, zvyšovanie počtu rozvodov a detí narodených mimo manželstva.

Technologické faktory ovplyvnia tempo inovácií v technológiách, najmä informačných, podstatne zvyšujú produktivitu i kvalitu výroby. Z technologického hľadiska došlo k výraznému zlepšeniu kvality zariadení a objektov pre sociálne účely, s tým však súvisí aj nárast financií potrebných na ich získanie, prevádzku a údržbu. Postupná informatizácia spoločnosti spôsobuje, že informácie z akejkoľvek oblasti sú šírené a dostupné rôznym spôsobom. V súčasnosti je možné poskytovať sociálne služby s využitím telekomunikačných technológií.

Ekonomické faktory, ktoré svojimi zmenami za posledných dvadsať rokov ovplyvnili vývoj celej spoločnosti. V oblasti služieb vo verejnom záujme došlo k zmenám systému v oblasti organizácie, riadenia aj financovania. Od 1. júla 2002, kedy sa začala decentralizácia verejnej správy, prešli sociálne zariadenia a služby do pôsobnosti samospráv. Zariadenia získali viac kompetencií, v súčasnosti majú možnosť uchádzať sa o finančné prostriedky z fondov EÚ.

Politické faktory určuje parlament a vláda zákonmi a programovými vyhláseniami.

Vláda SR sa zaviazala poskytovať pre obyvateľov taký sociálny program, ktorý bude garantovať udržanie a rozvoj ľudských, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv smerujúcich k dôstojnej životnej úrovni každého človeka. Systém sociálnej politiky bude nastavený tak, aby bol sociálne spravodlivý, transparentný, trvalo finančne udržateľný a aby zabezpečil rovnosť príležitosti. K prioritám vlády v sociálnej oblasti patrí politika zamestnanosti, pracovné vzťahy a sociálny dialóg, sociálne zabezpečenie, podpora rodiny, podpora rodovej rovnosti a efektívnosti inštitúcií.

Širšie vzťahy územia (obvodu) obce Čierny Potok

Obec Čierny Potok leží pod kopcom Veľký Bučeň, v doline rovnomenného potoka. Nadmorská výška stredu obce je 215 metrov nad morom. Obec Čierny Potok je súčasťou okresu Rimavská Sobota je členom Regionálneho Združenie miest a obcí Gemera a Malohontu“ a územne patrí do Banskobystrického samosprávneho kraja. Okres Rimavská Sobota patrí k menej rozvinutým okresom SR, dostupný cestou I. triedy v smere Zvolen – Košice a železničnou dopravou.

Služby v oblasti sociálnej a zdravotnej starostlivosti možno považovať za nulové s priemernou mierou nezamestnanosti a nízkym podielom marginalizovaných skupín obyvateľstva.

1.3.1. Obyvateľstvo

V obci Čierny Potok podľa posledných údajov Sčítania obyvateľov k 31. 12. 2021 bývalo 141 obyvateľov.

Štatistické údaje o vývoji počtu obyvateľov ukazujú na trend poklesu obyvateľstva . Tento pokles obyvateľstva si vyžaduje prijať dlhodobé opatrenia na stabilizáciu obyvateľstva vrátane investície do IBV alebo cenovo dostupného bývania v obci. Podrobný vývoj obyvateľov obce ukazuje tabuľka č. 1.1, 1.2. a 1.3. Rastie počet obyvateľov v poproduktívnom veku. V súčasnosti je to vyše 31 %.

Obyvatelia obce podľa národnosti : národnostne dominantná - slovenská národnosť
Index starnutia obce Čierny Potok dlhodobo dosahuje hodnoty pod 24,13, čo je pomalá dynamika starnutia. Vo vekovej štruktúre obyvateľstva obce v dôsledku menšieho počtu obyvateľov predproduktívnom veku oproti poproduktívnym môžeme očakávať demografický problém - prestarnutie obyvateľstva, ktorý prinesie problém v sociálnej starostlivosti obyvateľstva a zvyšovanie ekonomickej závislosti obyvateľstva a následne rast dopytu po sociálnych službách. Počet potenciálnych prijímateľov rôznych druhov sociálnych služieb pre seniorov (opatrovateľská služba) sa za posledné dva roky zdvojnásobil.

1.3.2. Školstvo

V obci Čierny Potok sa nenachádzajú výchovno – vzdelávacie zariadenia Základná škola a Materská škola.

Školská výchova sa zabezpečuje v susednej obci Hodejov. Aj materská škola sa nachádza v Hodejove. Výchovno-vzdelávací proces v základnej škole Hodejov sa realizuje v súlade s RVP podľa platných učebných osnov a štandardov jednotlivých predmetov na I. stupni podľa základného variantu a štátneho vzdelávacieho programu I. stupňa základnej školy ISCED1, na II. stupni podľa druhého variantu učebných plánov a štátneho vzdelávacieho programu II. stupňa základnej školy ISCED2. Prevádzka školy je jedno smenná, popoludní prebieha výchovno-vzdelávacia činnosť v oddelení ŠKD, záujmová činnosť a organizované aktivity najmä športového charakteru. Popri základnej škole je zriadená aj školská jedáleň a dochádzajúci žiaci majú zabezpečenú teplú stravu. V rámci mimoškolských aktivít existuje školský klub detí, ktorý ponúka jej členom rôzne formy trávenia voľného času. Škola využíva internet a informačné a komunikačné technológie. Škola sa úspešne uchádza o rôzne projekty na získanie finančných prostriedkov na zvýšenie kvality výchovy, čo sa odzrkadľuje na úspešnosti žiakov na rôznych súťažiach a olympiádach.

Materská škola v obci Hodejov funguje už od roku 1951. Pre deti predškolského veku zabezpečujú celodennú starostlivosť v obci Hodejov. Materská škola má dve triedy . V materských školách pracujú kvalifikovaní pedagogickí zamestnanci, ktorí pripravujú pre deti bohatý edukačný program.

1.3.3. Služby

V obci je zastúpenie najmä drobných živnostníkov. Ich existencia na území obce značne vplýva na finančné možnosti obce a obyvateľstva. Všetky podnikateľské subjekty pôsobia na komerčnej báze. Niektorí podnikatelia majú len sídlo v obci Čierny Potok, a svoju podnikateľskú aktivitu vykonávajú mimo obce. V obci sú zastúpené podnikateľské aktivity najmä v oblasti poľnohospodárstva, obchodu, drobných služieb .

Miera ekonomickej aktivity v obci dosahuje dlhodobu úroveň nad 50 %, časť obyvateľstva je závislá na štátnych sociálnych dávkach. Narastá skupina nezamestnaných občanov, v súčasnosti je ich 9 Vyše 57 % ekonomicky aktívnych obyvateľov odchádza za prácou mimo obce. Chýbajú možnosti zamestnávať obyvateľov s najnižším vzdelaním.

Zdravotníctvo

V obci nie je zdravotné stredisko a pravidelne ordinuje všeobecný lekár pre dospelých, všeobecný lekár pre deti a dorast, stomatólog v okresnom meste Rimavská Sobota. Zdravotnícke zariadenie - ambulancie je aj v obci Jesenské

Kultúra, šport

Spoločenský život je veľmi aktívny, na ktorom sa zúčastňujú vekové kategórie od detí po seniorov. Zoznam spoločenských organizácií:

Záhradkársky spolok, Dobrovoľný hasičský zbor, Miestna organizácia ZPB, Miestna organizácia Červeného kríža, Poľovnícke združenie.

V obci sa nachádza futbalové a detské ihrisko.

Kultúrne vyžitie v obci je adekvátne veľkosti obce a záujmu ľudí. V obci sa nachádza kultúrny dom vr. PKO pre verejné a spoločenské podujatia ako napr. deň detí, Mikulášsky večierok a dni obce. Obec má aj verejnú knižnicu.

Revitalizácia obce prebieha postupne. V obci sú vytvorené podmienky na uskutočňovanie rôznych obecných, kultúrnych a športových podujatí, ktoré poskytujú občanom i turistom ideálne podmienky na stretávanie sa. V roku 2018 zrealizujeme opravu miestnej komunikácie.

1.3.4. Nezamestnanosť

Ekonomicky aktívne obyvateľstvo pracuje v rôznych odvetviach hospodárstva, obyvatelia dochádzajú denne za prácou do okolitých miest a obcí .

Štatistické údaje v tejto oblasti sú dosť relatívne čísla. Každá inštitúcia si vedie svoju vlastnú štatistiku podľa vlastných kritérií. Obec nemá k dispozícii informácie o zamestnaní svojich občanov, k dispozícii sú iba údaje z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Rimavskej Sobote, ktorý vedie evidenciu uchádzačov o zamestnanie (tento údaj však nezahŕňa celkový počet nezamestnaných z dôvodu chýbajúcich údajov o dobrovoľne nezamestnaných a o neevidovaných). Taktiež nie je k dispozícii údaj o počte osôb, ktorí pracujú v zahraničí. Miera evidovanej nezamestnanosti je okolo 12%

Skrytú nezamestnanosť, t.j. nezamestnanosť ľudí, ktorí nie sú evidovaní ako uchádzači o zamestnanie alebo boli z evidencie z rôznych dôvodov vyradení, nie je možné zistiť. Taktiež počet evidovaných nezamestnaných uchádzačov o zamestnanie nekorešponduje s počtom občanov nachádzajúcich sa v hmotnej núdzi.

Najmenšie šance umiestniť sa na trhu práce majú hlavne starší občania nad 50 rokov, taktiež absolventi škôl, občania so zmenenou pracovnou schopnosťou, občania s nízkou úrovňou vzdelania a dlhodobo nezamestnaní. Kým pre starších ľudí je typické, že nie sú schopní pružne reagovať na zmenu trhu práce, absolventi škôl majú problém nájsť si svoje prvé zamestnanie kvôli nedostatočnej praxi a občania s nízkou úrovňou vzdelania zápasia s dopytom po kvalifikovanej pracovnej sile.

Získané údaje o vývoji nezamestnanosti odzrkadľujú nástup trendu, na jednej strane pozitívny, že región drží nezamestnanosť na nižšej úrovni ako je celoslovenský priemer, ale na druhej strane badať odliv obyvateľstva za prácou z nášho územia.

V dôsledku odlivu mladých a vysokokvalifikovaných občanov obec zaznamenáva nepriaznivý trend vo vývoji miestnej ekonomiky a preto bude obec v nasledujúcich rokoch podporovať aktivity podnikateľského sektora pri vytvorení nových pracovných miest.

1.3.5. Sociálne znevýhodnené skupiny

Cieľovým zameraním sociálnej práce je nielen jednotlivec, ale najmä skupina, komunita a sociálne prejavy, ktoré sa ich týkajú. Ide o subjekt, ktorý je definovaný spoločným znakom odvodeným od sociálneho znevýhodnenia, t.j. od znaku, ktorý ho posúva do polohy závislosti na iných osobách alebo na štátnych opatreniach.

Celkový počet obyvateľov komunity má trvale stúpajúcu tendenciu, čo preukazuje úbytok populácie ako aj migrácia, tento vývoj z dlhodobého hľadiska môže pôsobiť problémovo aj na oblasť sociálnych služieb. Veková štruktúra, ktorá je v súčasnosti relatívne stabilizovaná má vzhľadom k vysokému rastu indexu starnutia a indexu ekonomickej závislosti jednoznačnú tendenciu ďalšieho a trvalého nárastu poproduktívnej kategórie populácie v komunite, čo je vo väzbe na ďalšie skutočnosti významným faktorom a indikátorom pre plánovanie sociálnych služieb, pri ktorých je nevyhnutné venovať vzrastajúcu pozornosť práve tejto vekovej kategórii, nakoľko starnutie nie je možné žiadnym spôsobom zastaviť.

Z dostupných demografických údajov na základe štatistického predpokladu sme vypočítali počet občanov, ktorí budú potrebovať istú formu sociálnej pomoci, prípadne sociálnych služieb. Použili sme pri tom orientačné údaje, ktoré vymedzujú potrebu sociálnych služieb vo vzťahu k veku, miere závislosti na pomoc pri sebaobsluže a zdravotného postihnutia.

1. 4. Analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb

Na sociálne služby sú odkázané predovšetkým tie skupiny osôb, ktoré podporu a pomoc nemôžu získať iným štandardným spôsobom (napr. s pomocou rodiny) ako prostredníctvom sociálnych služieb.

Na území obce Čierny Potok by mal poskytovať sociálne služby v zmysle zákona o sociálnych službách len verejný poskytovateľ a tým je obec Čierny Potok.

Nakoľko cieľové skupiny sú veľmi rôznorodé, závislé na individuálnom zdravotnom stave, životných návykoch, spôsobe života, možnostiach zabezpečiť si nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb, sociálnych kontaktoch, na systéme pomoci riešenia prítomnej generačnej chudoby, vitalite a životnom postoji každého jedinca.

Z hľadiska početnosti prijímateľov sociálnych služieb prvenstvo patrí sociálnej kategórii populácie – seniorov, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu svojho rastu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity (predproduktívnej a produktívnej). K závažným problémom starostlivosti o seniorov patrí prepojenie zdravotnej a sociálnej problematiky a k nim sa pripája ich sociálne postavenie v rodine a v spoločnosti.

Optimálna forma starostlivosti o seniorov je starostlivosť poskytovaná v ich domácom prostredí. Väčšina starších občanov chce zostať vo svojich domácnostiach tak dlho ako je to možné, čo obvykle závisí od zdravotného stavu seniora a jeho sociálneho zázemia. Sociálne zázemie je určované viacerými faktormi, medzi ktoré patrí schopnosť pokryť výdavky domácnosti, pomoc rodinných príslušníkov pri zabezpečovaní životných potrieb, sociálna integrácia jednotlivca, schopnosť vyvíjať aktivity vo vyššom veku, životný program a životná náplň, jednoducho celková kvalita života.

Obec Čierny Potok v súčasnosti neposkytuje žiadne sociálne služby.

Opatrovateľská služba predstavuje nosnú a najžiadanejšiu formu terénnych sociálnych služieb pre kategóriu občanov s nepriaznivým zdravotným stavom a seniorov . Možno predpokladať, že je tomu tak v dôsledku snahy najmä seniorov zotrvať v domácom prostredí čo najdlhšie a zachovať si tak istú mieru autonómie a súkromia. Preferujú samostatné bývanie i v prípade potreby pomoci druhej osoby, pričom snaha nebyť závislý na svojich deťoch, vedie k uprednostňovaniu cudzej pomoci. Opatrovateľskú službu teda možno vymedziť ako terénnu službu poskytovanú osobám, ktoré majú zníženú sebestačnosť z dôvodu veku, chronického ochorenia alebo zdravotného postihnutia a sú odkázaní na pomoc inej osoby pri úkonoch sebaobsluhy (osobná hygiena, stravovanie, pomoc pri vyzliekaní a obliekaní, pomoc pri chôdzi), úkonoch starostlivosti o svoju domácnosť (nákup, príprava jedla, upratovanie, pranie, žehlenie) a pri základných sociálnych aktivitách (sprievod na lekárske vyšetrenie, vybavenie úradných záležitostí).

Opatrovateľská služba sa poskytuje občanom v ich domácnostiach. Vďaka mnohým výhodám, ktoré opatrovateľská služba klientovi prináša, sa domnievame, že by mala byť poskytovaná prednostne pred ostatnými formami sociálnych služieb, ambulantnou či pobytovou. Pomoc formou opatrovateľskej služby má dlhodobejší, procesuálny charakter. Jej cieľom je zlepšenie schopnosti klienta zvládať alebo zlepšovať životnú situáciu vlastnými silami. Skúsené kvalifikované opatrovateľky poskytujú aj psychosociálnu pomoc, emocionálnu či psychologickú podporu, pomoc pri posilňovaní schopnosti zvládať problémy, podporujú informovanosť a orientáciu klienta v neprehľadnej situácii. Uspokojujú jeho potreby kontaktu, zdieľajú obavy i radosti, pomáhajú prijímateľom k plnohodnotnému a čo najviac sebestačnému životu v ich domácom prostredí.

Z toho dôvodu bude potrebné v obci Čierny Potok pristúpiť k postupnému poskytovaniu opatrovateľských služieb.

V obci Čierny Potok počet obyvateľov mierne stúpa, ale tiež sa zvyšuje aj počet obyvateľov starších ako 65 rokov . Kým v roku 2011 počet obyvateľov starších ako 65 rokov 41 v roku 2021 je to 53 obyvateľov, čo predstavuje nárast o 17 obyvateľov.

Z dostupných demografických údajov na základe štatistického zisťovania bol vypočítaný počet občanov, ktorí budú potrebovať sociálne služby.

Podľa metodiky vypracovanej SOCIOKLUBOM pri určovaní potrieb sociálnych služieb vo väzbe na mieru závislosti a veku osôb by sa malo pri posudzovaní vybavenosti sociálnymi službami pre 1 000 osôb nad 65 rokov uvažovať s nasledovnou potrebou sociálnych služieb: 4-5% obyvateľov nad 65 rokov bude potrebovať služby v zariadeniach, čo predstavuje 45 miest na 1000 obyvateľov, z toho:

- 70 % v zariadení pre seniorov, (špecializovanom zariadení) t.j. 32 miest;
- 30 % v zariadení opatrovateľskej služby, t.j. 13 miest;

6-7% bude potrebovať opatrovateľskú službu, čo predstavuje 65 opatrovaných na 1000 obyvateľov. Aktuálna potreba obyvateľov obce je ovplyvnená viacerými faktormi – spolužitie v rodine, ekonomický status a pod. Z tohto dôvodu je počet „žiadateľov“ o sociálnu službu nižší.

Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Jej rozmiestňovanie je spojené so štruktúrou osídlenia ako aj veľkosťou obce. Zameranie a koncentrácia zariadení sociálnej infraštruktúry je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoví ich optimálnu kapacitu vo vzťahu k dopytu.

Zmenou spoločensko - ekonomického systému došlo k prerozdeleniu zdrojov a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor. V obci nepôsobí sociálne zariadenie, v ktorom by mohli byť umiestnení prijímatelia sociálnej služby odkázaní na pomoc inej fyzickej osoby, najbližšie zariadenie je v Rimavskej Sobote, kde je možnosť zabezpečiť si sociálnu službu. Sociálne služby pre túto sociálnu skupinu v súčasnosti môže zabezpečovať aj rodina využitím ďalších systémov sociálneho zabezpečenia a pomoci cez dávky.

V poslednej dobe badať ťažkosti s umiestnením odkázaných na pomoc v zariadeniach. Je nevyhnutné vytvoriť sociálne zariadenie pre potreby obce, ako aj regiónu v spolupráci s VÚC, regionálnym združením obcí a s tretím sektorom, nakoľko za niekoľko rokov kvôli prestarnutiu obyvateľstva vznikne problém so sociálnymi službami v regióne. Obec doteraz neparticipuje na zabezpečovaní stravovania a výdaja stravy, najmä z radov dôchodcov.

Obec poskytuje aj tieto sociálne služby:

- dohľad nad nesvojprávnymi občanmi (spolupráca s okresným súdom)
- funkcia osobitného príjemcu sociálnych dávok
- návštevy jubilujúcich starších občanov (narodeniny, výročia svadby)
- stretnutia dôchodcov
- uvítanie do života novorodencov obce
- pomoc v krízových situáciách (živelná pohroma, rodinná tragédia)

Zodpovednosť obcí za uspokojovanie sociálnych služieb občanov nie je chápaná tak, že obec je povinná zriadiť všetky sociálne služby vlastnými silami, ale ide o to, aby potrebné sociálne služby boli občanom dostupné. Preto výpočet orientačnej potreby sociálnych služieb je stanovený bez ohľadu na poskytovateľa sociálnej služby.

Tabuľka č. 1.5 : Orientačná potreba v porovnaní s kapacitami je nasledovná:

	Predpokladaná potreba	Existujúce sociálne služby	Rozdiel
Zariadenie pre seniorov (alebo špecializované zariadenie)	12	0	12
Zariadenie opatrovateľskej služby (vrátane denného stacionára)	1	0	1
Opatrovateľská služba	15	0	15

Zdroj: vlastné spracovanie, stav k 4/2018

V súvislosti s procesom DI je potrebné uvažovať o posilnení pobytových sociálnych služieb, opatrovateľskej služby formu terénnej služby a posilnením ambulantnej formy sociálnej služby, a to prípadným zriadením denného stacionára.

Tieto formy sociálnej služby rešpektujú najviac súkromie, nevytrhávajú občanov z ich prirodzeného prostredia a umožňujú im väčšiu spoluprácu s rodinou a komunitou, čím je možné výrazne prispieť ku kvalitnému prežitiu života seniora

1.5. Analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb

Obec Čierny Potok v budúcnosti už nepočíta s významným nárastom počtu obyvateľov najmä v kategórii predproduktívneho a produktívneho veku, je potrebné počítať aj s celoslovenskou tendenciou starnutia populácie a čoraz väčšími požiadavkami na sociálne služby najmä pre občanov v poproduktívnom veku. Štatistické údaje nám ukazujú postupný nárast obyvateľstva v poproduktívnom veku a ako i nárast počtu detí.

Základné sociálne služby podľa potrieb obyvateľov obce sú zabezpečené. Podľa prieskumu potrieb a požiadaviek s ohľadom na budúce potreby by bolo vhodné sa orientovať na:

- rozšírenie formy sociálnych služieb podľa konkrétnych požiadaviek na zabezpečenie:
  - poskytovanie sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia,
  - nepriaznivého zdravotného stavu,
  - dovŕšenia dôchodkového veku,
  - terénnej sociálnej služby

- doriešiť bezbariérovosť v obci
- rozšírenie poskytovania sociálnej služby v zariadení
- rozšíriť možnosť stravovania odkázaných osôb

1.6. SWOT analýza (sociálna oblasť, sociálne služby)

Silné stránky:

- záujem obce riešiť problematiku ľudí ohrozených sociálnym vylúčením
- právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom
- záujem komunity obce a angažovanosť samosprávy v rozvoji sociálnej oblasti (existencia strategických dokumentov)
- vlastná legislatívna činnosť samosprávnych orgánov umožňujúca úpravu niektorých oblastí sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok komunity
- pokoj vidieckeho prostredia
- existencia infraštruktúry na voľnočasové aktivity
- nízka nezamestnanosť
- udržiavané staré zvyky a tradície obce
- fungujúci klub dôchodcov
- postupné odstraňovanie bariér na území obce

Slabé stránky:

- neexistencia vybraných sociálnych služieb – terénna sociálna práca, opatrovateľská služba
- nedostatočná integrácia PZS a sociálnych služieb,
- nezodpovedajúca štruktúra PZS
- nedostatočne zabezpečená kontinuita sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc inej osoby
- nízka miera zapojenia všetkých subjektov a ich koordinácia pri poskytovaní sociálnej starostlivosti integrovaným spôsobom
- nepostačujúci počet kvalifikovaných zamestnancov, ktorí zabezpečujú poskytovanie sociálnych služieb
- nedostatočná podpora tvorby pracovných miest pre uchádzačov o zamestnanie v oblasti sociálnych služieb
- neexistencia poskytovateľov zdravotnej starostlivosti

- nepriaznivý demografický vývoj, vysoký index starnutia
- nedostatok finančných prostriedkov na rozširovanie rozsahu a druhu sociálnych služieb a odmeňovanie sociálnych pracovníkov
- migrácia mladej generácie
- nedostatočná informovanosť verejnosti a zapojenie komunity (dobrovoľníkov) do komunitne poskytovaných sociálnych služieb,
- nie je komplexne vyriešená bezbariérovosť v obci
- chýba doplnková infraštruktúra napr. komunitné centrum

Príležitosti:

- zvyšovanie zodpovednosti obce za riešenie lokálnych problémov
- pokračovať v spoluprách z minulého plánovacieho obdobia
- sieťovanie poskytovateľov a integrácia služieb SS a ZS
- cielenie opatrení podľa miestnych potrieb
- rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov
- rozširovanie spolupráce samosprávy a regionálnych združení obcí
- práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií
- podpora a rozvoj dobrovoľníctva
- vzdelanie a rekvalifikácie dospelých občanov použiteľných pre trh práce
- využívanie IKT a nových technológií v sociálnych službách, vznik nových sociálnych služieb poskytovaných komunitou
- možnosti viaczdrojového financovania vrátane EÚ fondov
- podpora procesu deinštitucionalizácie

Ohrozenia:

- z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality – nedostupnosť sociálnych služieb
- možný odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví
- nefunkčnosť systému sociálnych služieb z dôvodu nedostatočného realizovania kompetencií
- nárast počtu sociálnych kategórií občanov vyžadujúcich sociálne služby
- nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií obce, v tom aj na zabezpečenie sociálnych služieb
- postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám komunity
- nízke príjmy seniorov neumožňujúce platiť za služby
- neisté finančné zabezpečenie už existujúcich aktivít
- zvyšovanie chudoby
- absencia spolupráce mikroregiónu a integrácie služieb
- neochota financovať alternatívne, pilotné a inovatívne služby
- vysoká miera „inštitucionalizácie služieb“

Vyhodnotením pôsobiacich faktorov je zrejmé, že existuje nerovnováha v pomere rozsahu silných stránok k prvkom a javom, ktoré pôsobia ako slabé stánky. Počet a hlavne pôsobenie slabých stránok je v prevahe nad silnými. Z uvedeného vyplýva, že v prípade, ak by tento stav v spoločnosti pretrvával a neriešil by sa, mohli by nastať negatívne javy ako:

- vznik a narastanie sociálneho napätia v komunite obce
- pokles alebo strata dôvery v oficiálne orgány obce a ich schopnosť riešiť problémy v sociálnej oblasti

Prioritami rozvoja sociálnych služieb v rokoch 2017 – 2023 bolo najmä hľadanie ciest a spôsobov zabezpečenia vybraných sociálnych služieb s dôrazom na ambulantné a terénne služby – opatrovateľskej a terénnej služby (priorita č.1), rozšírenie sociálnych služieb o možnosti pobytových služieb pre obyvateľov obce (priorita č. 2) priamo v obci Čierny Potok, alebo mimo obce (priorita č.3) v spolupráci s Banskobystrickým samosprávnym krajom, zabezpečiť stravovanie pre starších občanov (priorita č. 4).

2. Stratégia rozvoja sociálnych služieb

Sociálne „znevýhodnené“ skupiny v obci Čierny Potok môžeme rozdeliť na:

- a) SENIORI,
- b) DETI, MLÁDEŽ a RODINA
- c) OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM
- d) OSOBY V ŤAŽKÝCH ZDRAVOTNÝCH SITUÁCIÁCH

Ku skupinám často zaradovaným v rámci cieľových skupín patrí aj skupina – osoby aktívne v komunitách.

Obec sa v rámci svojich možností snaží kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie vhodnými sociálnymi službami a sociálnym poradenstvom.

Sociálne dávky

V minulosti bola hodnota sociálnej dávky často krát vyššia ako minimálna mzda či iný príjem. V novom systéme dávky v hmotnej núdzi a príspevky k dávke viac motivujú občana zmeniť jeho sociálnu a životnú situáciu. Hlavným cieľom týchto zmien je, aby si ľudia vlastným pričinením, aktivitou či majetkom pomohli a neboli závislí od sociálnych príjmov.

Pomoc v hmotnej núdzi upravuje zákon č. 599/2003 Z. z. o pomoc v hmotnej núdzi a zákon o zmene a doplnení niektorých zákonov, platných od 1. 1. 2004.

Hmotná núdza je stav, keď príjem občana a osôb, ktoré sa s ním spoločne posudzujú, nedosahuje životné minimum a občan a tieto osoby si príjem nemôžu zabezpečiť alebo zvýšiť vlastným pričinením.

Jednorazovú dávku v hmotnej núdzi možno poskytnúť občanovi v hmotnej núdzi a fyzickým osobám, ktoré sa s ním spoločne posudzujú najmä na:

- úhradu mimoriadnych výdavkov na nevyhnutné ošatenie,
- základné vybavenie domácnosti,
- zakúpenie školských potrieb pre nezaopatrené dieťa,
- na mimoriadne liečebné náklady.

Túto dávku možno poskytnúť do výšky preukázaných skutočných nákladov, najviac však do výšky trojnásobku životného minima. V súčasnosti dávku vypláca samospráva.

Deti poberateľov dávky v hmotnej núdzi majú nárok na dotáciu na stravu. Dotáciu na stravu môžu čerpať žiaci základných škôl a deti v materských školách. Okrem dávky v hmotnej núdzi ÚPSVR poskytuje aj iné sociálne dávky pre rodiny, pre zdravotne postihnutých a pod.

Hlavný cieľ : Vytváranie podmienok pre aktívne starnutie seniorov a ich zotrvanie v prirodzenom prostredí

Identifikácia problémov

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na sociálnu pomoc, osamelý senior
- i so zdravotnými problémami – ich podiel sa zvyšuje,
- nie je vyriešená bezbariérovosť všetkých verejných priestorov v obci

Služby určené seniorom sú poskytované občanom, ktorí dosiahli určený vek pre priznanie starobného dôchodku a ocitli sa v situácii vyžadujúcej podporu komunity.

Túto skupinu je možné charakterizovať týmito spoločnými prejavmi:

- o predlžovanie individuálneho aj priemerného veku,
- o nárast miery chorobnosti a tým aj závislosti na sociálnej pomoci,
- o vdovstvo – skôr, či neskôr strata životného partnera a s tým súvisiace sociálne a ekonomické zmeny, zmeny v postavení,
- o stále existujúci využiteľný potenciál jedincov k aktivitám vo svoj prospech aj v prospech komunity napr. svojpomoc.

Z hľadiska početnosti ide o jedinú sociálnu kategóriu populácie, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie komunity.

Tabuľka č.1.1: Obyvateľstvo podľa jednotlivých vekových skupín k 31.12.2021

Veková skupina	Počet obyvateľov	% zastúpenie
0– 4 rokov	4	2,84%
5– 9 rokov	5	3,55%
10– 19 rokov	9	6,38%
20- 29 rokov	12	8,51%
30 – 59 rokov	59	41,84%
60 a viac	52	36,88%
Spolu	141	100

Zdroj: matrika obce Čierny Potok

Tabuľka č. 1.2: Vývoj počtu obyvateľov obce Čierny Potok v rokoch 1970- 2021

Rok	Počet obyvateľov	Vývoj počtu obyvateľov
1970	272	Východisková hodnota
1980	235	+
1991	177	-

2001	160	-
2011	156	-
2012	150	-
2013	154	-
2014	157	+
2015	158	+
2016	156	-
2021	141	-

Zdroj: ŠÚ SR

Z tabuľky je zrejmý úbytok obyvateľstva s trvalým pobytom od roku 2011.

Pre cieľovú skupinu SENIORI boli stanovené priority :

- 1. Posilniť komunitný charakter sociálnych služieb**
- 2. Zvyšovať kvalitu a kapacitu sociálnych služieb**
- 3. Podporovať aktiváciu seniorov v komunitnom prostredí**

Priorita 1. : Posilniť komunitný charakter sociálnych služieb pre seniorov

Opatrenie 1.1. Zavedenie ambulantných a terénnych sociálnych služieb

Aktivita 1.1.1 Zmapovanie potrieb rodinných opatrovateľov

Aktivita 1.1.2 Zabezpečenie podpory pre rodinných opatrovateľov

Opatrenie 1.2 Zabezpečenie dostupnosti odľahčovacej služby

Aktivita 1.2.1 Vytvorenie pravidiel pre zabezpečenie odľahčovacej služby pre rôzne cieľové skupiny na území obce

Aktivita 1.2.2 Zabezpečenie dostupnosti odľahčovacej služby

Aktivita 1.2.3 Zabezpečenie informovanosti o odľahčovacej službe pre rodiny.

Opatrenie 1.3 Zriadenie denného stacionára v obci

Priorita 2: Zvyšovať kvalitu a kapacitu sociálnych služieb pre seniorov

Opatrenie 2.1 Zabezpečiť aktívne poskytovanie stravovania pre seniorov

Priorita 3: Podporovať aktiváciu seniorov v komunitnom prostredí

Opatrenie 3.1 Realizovať Program aktívneho starnutia

Opatrenie 3.2 Participácia seniorov na rozhodovacom procese v obci

Opatrenia 3.3 Podpora účasti seniorov na podujatiach v obci

2.2 Ciele a priority cieľovej skupiny   DETI, MLÁDEŽ A RODINA

Hlavný cieľ : Zabezpečovanie potrieb rodinám žijúcich v obci s ohľadom na ich špecifické požiadavky a sociálnu situáciu

Z analýzy súčasného stavu poskytovaných služieb pre túto cieľovú skupinu vyplynulo, že v obci chýbajú sociálne služby na podporu rodiny s deťmi(najmä služba včasnej intervencie).

Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť sociálne slabších rodín s deťmi, ktoré potrebujú pomoc
- deti zo sociálne slabších rodín nemajú stravovacie návyky
- nevhodné trávenie voľného času

Mládež v obci je organizovaná, infraštruktúra na zabezpečenie činnosti voľného času sa nachádza v Kultúrnom dome v spolupráci s obecným úradom, športové a detské ihrisko. Hlavnou úlohou kultúrneho strediska v obci Čierny Potok je udržiavať, podporovať a rozvíjať kultúrne a duchovné hodnoty, starať sa o národné kultúrne dedičstvo, rozvíjať miestne a celonárodné hodnoty a tradície, podieľať sa na vytváraní nových, podporovať a rozvíjať na dobrovoľnej báze tvorivé záujmovo-umelecké, vzdelávacie a voľnočasové aktivity jednotlivcov i rôznych skupín obyvateľstva. V obci je možnosť športového vyžitia.

. Obec poskytuje pomoc v naliehavých prípadoch, ak je život dieťaťa ohrozený alebo je ohrozený jeho psychosomatický vývoj.

Pre cieľovú skupinu DETI,MLÁDEŽ A RODINA boli zadefinované 4 priority:

- 1. Vybudovať základnú sieť služieb pre podporu rodín s deťmi**
- 2. Posilniť a rozvíjať preventívne aktivity**
- 3. Podporovať inklúziu detí, mladých ľudí a ich rodín**

Priorita 1. Vybudovať základnú sieť služieb na podporu rodín s deťmi

Opatrenie 1.1 Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života

Aktivita 1.1.1 Prieskum záujmu rodín o poskytovanie služieb .

Priorita 2: Posilniť a rozvíjať preventívne aktivity

Opatrenie 2.1 Podpora rozvoja osvetových a preventívnych programov pre deti, mládež a rodinu

Aktivita 2.1.1 Kurz finančnej gramotnosti pre rodičov

Aktivita 2.1.2 Kurzy praktického rodičovstva

Aktivita 2.1.3 Prednášková činnosť pre verejnosť zameraná na prevenciu závislosti

Opatrenie 2.2 Vytváranie podmienok pre preventívne voľno časové aktivity pre deti, mládež a rodinu

Aktivita 2.2.1 Obnova a revitalizácia ihriska

Aktivita 2.2.2 Výstavba nového detského ihriska

Opatrenie 2.3 Eliminácia záškoláctva a predchádzanie sociálno – patologickým javom

Priorita 3 : Podporovať inklúzie detí, mladých ľudí a ich rodín

Opatrenie : 3.1 Pomoc pri vytváraní podmienok pre inkluzívne vzdelávanie detí v MŠ a žiakov

Aktivita 3.1.1 Zabezpečenie inkluzívneho vzdelávania detí so špeciálnymi výchovno - vzdelávacími potrebami

2.3 Ciele a priority cieľovej skupiny OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM

Hlavný cieľ : Vytváranie podmienok pre inklúziu a zlepšenie života ľudí so zdravotným znevýhodnením

Identifikácia problému

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov so zdravotnými problémami, ŽZP
- je málo informácií o poskytovateľoch sociálnych služieb
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou, odborníkmi
- chýba možnosť zamestnať zdravotne postihnuté osoby
- nie je vyriešená bezbariérovosť v obci

Skupina občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zdravotného postihnutia, ktoré sú buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou počas ontogenézy.

Každý druh postihnutia má rozdielne dopady na špecifické potreby a formy pomoci spoločnosti pri ich uspokojovaní. Zákon o sociálnych službách venuje dostatočný priestor v oblasti poskytovania sociálnych služieb čo sa týka sortimentu ich druhov ako aj foriem poskytovania. Mimo oblasť sociálnych služieb je najdôležitejším právnym predpisom v novej legislatíve podpora sociálneho začlenenia fyzických osôb s ťažkým zdravotným postihnutím do spoločnosti.

V spolupráci s ÚPVSaR je možnosť vytvorenia chránenej dielne pre zamestnanie zdravotne postihnutej osoby. Zároveň je potrebné zvyšovanie informovanosti o možnosti zamestnávania sociálne vylúčených občanov v podnikateľskom sektore.

Pre cieľovú skupinu OSOBY SO ZDRAVOTNÝM POSTIHNUTÍM boli stanovené 3 priority :

- 1. Posilniť a skvalitniť sieť sociálnych služieb pre ľudí so zdravotným postihnutím**
- 2. Zlepšiť prístupnosť verejných priestranstiev v obci**
- 3. Podporovať inklúziu občanov so zdravotným postihnutím**

Priorita 1: Posilniť a skvalitniť sieť sociálnych služieb pre ľudí so zdravotným postihnutím

Opatrenie 1.1 Prieskum potrieb rodín so zdravotne postihnutými členmi

Aktivita 1.1.1 Zmapovanie potrieb rodín so zdravotne postihnutým členom

Opatrenie 1.2 Zavedenie opatrovateľskej služby

Opatrenie 1.3 Využitie terénnej sociálnej práce

Opatrenie 1.4 Využívanie odľahčovacej služby

Priorita 2 : Zlepšiť prístupnosť verejných priestranstiev v obci

Opatrenie 2.1 Odstraňovanie bariér v prostredí a zabraňovanie vzniku nových bariér

Opatrenie 2.2 Budovanie orientačných a informačných systémov pre osoby so ZP

Priorita 3 : Podporovať inklúziu občanov so zdravotným postihnutím

Opatrenie 3.1 Podpora inkluzívneho vzdelávania

2.4 Ciele a priority cieľovej skupiny OSOBY V ŤAŽKÝCH ŽIVOTNÝCH SITUÁCIÁCH

Hlavný cieľ : Zlepšenie životných podmienok ľudí v ťažkých životných situáciách

Cieľová skupina Osoby v ťažkých životných situáciách zahŕňa :

- jednotlivcov, ktorí sa ocitli v krízovej situácii – ľudia bez domova, obeť týrania...**
- členov marginalizovaných komún**

Vzhľadom na náročnosť sociálnej práce s touto cieľovou skupinou, je potrebné koncentrovať našu pozornosť **na nasledujúce okruhy :**

- koordinácia pomoci tejto cieľovej skupine**
- nastavenie služieb krízovej intervencie tak, aby na seba logicky nadväzovali**
- prepojiť poskytovanie sociálnych služieb s riešením bývania a zamestnania**

Identifikácia problémov

- skupina občanov, ktorá stratila záujem o prácu a zamestnanie
- chýbajú možnosti zamestnať obyvateľov s nízkym vzdelaním
- chýba systém motivácie a sprevádzania pre rozvoj zamestnanosti – agentúra podporovaného zamestnávania, sprostredkovanie príležitostných prác, podporovanej práce

- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami
- nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou odborníkmi,

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na pomoc

- chýbajú preventívne sociálne opatrenia a financií

- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami

Pre cieľovú skupinu OSOBY V ŤAŽKÝCH ŽIVOTNÝCH SITUÁCIÁCH boli stanovené 2 priority :

- 1. Rozširovať sociálne služby zamerané na riešenie ťažkých životných situácií občanov**
- 2. Podporovať zamestnateľnosť osôb v ťažkých životných situáciách**

Priorita 1: Rozširovať sociálne služby zamerané na riešenie ťažkých životných situácií občanov

Opatrenie 1.1 Koordinácia pomoci osobám v ŤŽS

Aktivita 1.1.1 Realizácia spoločných aktivít/podujatí

Opatrenie 1.2 Rozvoj služieb krízovej intervencie pre osoby v ŤŽS

Priorita 2 : Podporovať zamestnateľnosť osôb v ŤŽS

Opatrenie 2.1 Podpora pracovnej terapie osôb v ŤŽS

Opatrenie 2.2 Rozvoj služieb zamestnanosti pre osoby v ŤŽS

Aktivita 2.2.1 Otvorenie sociálneho podniku

Vzhľadom k rôznorodosti skupiny a neexistencii štatistických údajov v požadovanej štruktúre a skladbe je možné počet skupín a zvlášť niektoré jej kategórie len odhadnúť. Táto skupina ľudí patrí medzi najviac ohrozené sociálnou exklúziou. Ich sociálna situácia už dlhodobo determinuje vysoká miera nezamestnanosti, najmä dlhodobej, závislosť na dávkach sociálneho systému, nízka úroveň vzdelania a bývania, nezodpovedný prístup k životu a požívanie návykových látok vo zvýšenej miere. Treba podotknúť, že dlhodobé sociálne dávky a príspevky udržiavajú ľudí v pasivite, nevplývajú na ľudí motivačne, aby zmenili svoju sociálnu a životnú situáciu.

Obec v rámci svojich finančných možností podporuje ich začlenenie do spoločnosti. Ak vezmeme prevenciu ako celok od sekundárnej po primárnu, ako predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií včasným odstraňovaním ich príčin, tak zameranie sociálnej prevencie by malo byť najvyšším princípom predchádzania patologických javov a krízovým situáciám v rodinách. Obec poskytuje jednorazovú dávku v hmotnej núdzi.

Vyhľadávanie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčinnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu.

V obci nie je vytvorené Komunitné centrum. Úlohou komunitného centra v zmysle zákona je účinne pomáhať sociálne slabším a neprispôsobivým občanom, osvojovať si správne návyky pre ďalšie uplatnenie v živote. Vytvorenie komunitného centra je podmienené špecifickými kritériami, v prípade ak obec kritériá splní, bude o zriadení komunitného centra uvažovať.

Východiskovým dokumentom pre plánovanie, rozvoj a financovanie služieb vrátane sociálnych služieb na území obce Čierny Potok je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Čierny Potok. Pre sociálnu oblasť má obec plánované opatrenia, aktivity a projekty smerujúce k naplneniu strategického cieľa:

„Strategický cieľ: Zabezpečiť kvalitnú a dostupnú zdravotnú starostlivosť všetkým obyvateľom obce s prepojením na ostatné verejné služby“

Okrem uvedeného PHSR bol v obci realizovaný prieskum potrieb, zisťovanie potrieb obyvateľstva a analýza súčasného stavu.

2.5. Rozvoj ambulantných, terénnych a pobytových sociálnych služieb

Na základe získaných podkladov z analýzy strategických dokumentov, analýzou východiskovej situácie a názorov občanov a posúdenia budúceho možného vývoja boli navrhnuté pre Komunitný plán 3 priority v súlade s regionálnymi a národnými stratégiami.

Priorita 1 : Prepojiť systém sociálnych a zdravotných služieb do systému dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti poskytovaných komunitou

2.1. 1. Rozvoj ambulantných a pobytových sociálnych služieb

- a) podpora zotrvania klienta v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych sociálnych služieb,
- b) rozvoj a podpora vytvárania nových ambulantných sociálnych služieb a nových kapacít pobytových sociálnych služieb,
- c) zvýšenie kvality a humanizácia poskytovaných sociálnych služieb prostredníctvom rekonštrukcie, rozširovania, modernizácie a budovania infraštruktúry pre poskytovanie sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti,
- d) podpora kontinuálneho vzdelávania zamestnancov v oblasti sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti.

Obec Čierny Potok bude prioritu napĺňať nasledovne:

- podporou projektov s pobytovou formou sociálnych služieb,
- podporou opatrovateľskej služby u občanov, ktorí sú na tento druh sociálnej služby odkázaní so zreteľom na ich zotrvanie v domácom prostredí,
- zabezpečením poskytovania sociálnej služby v prípade potreby iným spôsobom napríklad pobytom v zariadení spolupracovať s najbližšími zariadeniami akreditovanými POSK,

- rozšírením možností poskytovania stravovania starších a odkázaných osôb
- preskúmaním nových možností poskytovania finančnej pomoci, resp. inej pomoci nefinančnej pomoci pre občanov so sociálnymi a spoločenskými problémami,
- podporou tvorby projektov umožňujúcich poskytovať nové sociálne služby podľa potrieb obyvateľov – jednotlivé cieľové skupiny,
- postupným riešením bezbariérovosti v obci (v nových a rekonštruovaných objektoch),
- aktualizáciou a schválením VZN uplatňovať zásady finančnej podpory v oblasti sociálnych služieb a vytvoriť podmienky pre viaczdrojové financovanie SS a ZS,
- udržaním cenovo dostupných sociálnych služieb,
- aktivizáciou seniorov – ponuka a dostupnosť voľnočasových aktivít, rehabilitačných a rekreačných aktivít, ďalším vzdelávaním o aktívnom starnutí,
- obnovou bytového fondu v obci

Na dosiahnutie tohto cieľa využívať koordinovaný postup všetkých poskytovateľov sociálnych služieb, so zameraním na získanie všetkých dostupných finančných zdrojov, zlepšenie spolupráce v širšej spádovej oblasti a VÚC, zapojenie zamestnávateľov a MVO do vytvárania podmienok v oblasti poskytovania sociálnych služieb a ZS a území obce Čierny Potok

Ukazovateľ:

% podiel integrovaných služieb

% podiel prijímateľov ambulantných a terénnych sociálnych služieb

Priorita 2 : Zvýšiť informovanosť a zapojenie verejnosti

2. 1. Podpora informovanosti, vzdelávania a prevencie

- a) príprava a realizácia tematických vzdelávacích podujatí pre verejnosť, zabezpečenie vyhľadávacej činnosti a sociálneho poradenstva,
- b) zapojenie sa obce do národných programov a kampaní,
- c) podpora dobrovoľníctva a neziskového sektora v obci vrátane poskytovateľov SS v širšom regióne,
- d) zabezpečenie monitoringu sociálnych a zdravotných potrieb obyvateľov, zriadenie schránky podnetov/návrhov a pripomienok.

Obec Čierny Potok bude prioritu naplňovať nasledovne:

- publikovaním informácií - informačných materiálov o poskytovaných sociálnych službách pre občanov obce Čierny Potok (podľa jednotlivých cieľových skupín), monitoring ich potrieb a návrhov,

- organizovaním tematicky orientovaného vzdelávacieho podujatia pre verejnosť v spolupráci s neziskovými organizáciami a poskytovateľmi SS vo svojich častiach minimálne raz ročne, prípadne ako súčasť iných tradičných podujatí v obci,

Na dosiahnutie tohto cieľa je potrebné zapojiť všetkých aktérov vhodným spôsobom do vytvárania podmienok pre komunitne poskytované sociálne služby v širšom území a to nielen poskytovateľov sociálnych služieb a PZS, ale aj ostatné neziskové organizácie, cirkev, podnikateľské subjekty a subjekty územnej spolupráce.

Ukazovateľ:

Počet dobrovoľníkov

Počet pripravených a realizovaných tematických podujatí

Priorita 3 : Zlepšovanie kvality sociálnych služieb

- a) podpora poskytovateľov sociálnych služieb v zlepšovaní kvality poskytovaných sociálnych služieb,
- b) zabezpečením informovanosti verejnosti a pracovníkov v sociálnych službách o systémoch hodnotenia kvality sociálnych služieb na úrovni obce vrátane zabezpečenia ich účasti na pravidelnom prieskume o sociálnych službách,
- c) podpora sociálnych pracovníkov a dobrovoľníkov v ďalšom vzdelávaní a odbornej príprave, spoluprácou so vzdelávacími inštitúciami a profesnými organizáciami/komorami.

3. 1. Podpora kontinuálneho vzdelávania pracovníkov a dobrovoľníkov v sociálnych službách

Obec Čierny Potok bude prioritu naplňovať nasledovne:

- informovaním sociálnych pracovníkov a dobrovoľníkov a prípadne poskytovateľov sociálnych služieb o možnostiach ďalšieho odborného vzdelávania,
- realizáciou prieskumu vzdelávacích potrieb sociálnych pracovníkov a dobrovoľníkov a prípadne poskytovateľov sociálnych služieb minimálne raz za dva roky.

Ukazovateľ:

Počet účastníkov odborného vzdelávania v oblasti poskytovania sociálnych služieb

3. 2. Podpora zavádzania systému hodnotenia kvality sociálnych služieb

Obec Čierny Potok bude prioritou napĺňať nasledovne:

- informovaním verejnosti na svojom webovom sídle o poskytovateľov sociálnych služieb so zavedením systémom hodnotenia kvality sociálnych služieb,
- realizáciou prieskumu spokojnosti a hodnotenia kvality poskytovaných sociálnych služieb minimálne raz za dva roky.

Splnenie cieľa si vyžaduje pravidelnú komunikáciu povereného pracovníka obce s poskytovateľmi sociálnych služieb a ďalšími relevantnými aktérmi (napr. UPSVR, VÚC) a získavanie spätnej väzby od prijímateľov sociálnych služieb vrátane pravidelného informovania obecného zastupiteľstva, prípravu a realizáciu cielených aktivít a vyhodnotenia výsledkov prieskumu vrátane návrhov na zmeny a aktualizáciu komunitného plánu.

Ukazovateľ:

Počet poskytovateľov sociálnych služieb so zavedeným systémom kvality

Počet pripravených a realizovaných tematických podujatí

Index spokojnosti s poskytovanými sociálnymi službami

2.6. Časový plán realizácie koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Komunitný plán sociálnych služieb obce Čierny Potok vychádza zo schváleného úzko participuje na PHSR obce Čierny Potok a je v súlade s jeho víziou, prioritami a cieľmi.

Jedným z čiastkových cieľov je vytvoriť podmienky pre skvalitnenie spoločenského života v obci vrátane oblasti poskytovania sociálnych služieb.

Nakoľko finančné možnosti obce v súčasnom programovom rozpočte sú ohraničené, legislatíva umožňujúca viaczdrojové financovanie je v schvaľovacom procese je potrebné okrem už vynakladaných a plánovaných finančných prostriedkov zahrnúť v budúcnosti do programového rozpočtu na roky 2023– 2028 (podľa navrhovaného komunitného plánu na roky 2023 – 2028) aj nové finančné zdroje, investície do infraštruktúry príp. na spolufinancovanie. Určite nie je v možnostiach obce realizovať tento zámer len z vlastných zdrojov. Zámerom môže byť vypracovaný projekt s využitím viac zdrojového financovania. Na jednotlivé priority rozvoja sociálnych služieb stanoví Obecné zastupiteľstvo obce Čierny Potok zodpovedné osoby a časový horizont realizácie.

Presný časový harmonogram realizácie aktivít KP bude spracovaný a predložený obecnému zastupiteľstvu po schválení dokumentu.

2.7. Spôsob vyhodnocovania koncepcie rozvoja sociálnych služieb

Vyhodnocovanie a plnenie KPSS je rozvojový dokument, ktorého aktivity obec priamo realizuje a je teda realizátorom, alebo vytvára a podporuje vytvorenie podmienok na ich realizáciu a vystupuje v roli iniciátora či partnera iným subjektom v prospech sociálneho rozvoja obce. KPSS je rozvojový usmerňujúci dokument pre všetky subjekty existujúce či vykonávajúce činnosť na území obce, ktoré chcú realizovať činnosti sociálneho rozvojového charakteru (podnikateľské subjekty, odborné organizácie, štátne orgány, mimovládny sektor). KPSS je preto otvorený, verejne dostupný dokument, priebežne aktualizovaný a reagujúci na prichádzajúce podnety, príležitosti a zmeny vnútorného a vonkajšieho prostredia. Za implementáciu, aktualizáciu a komunikáciu KPSS sú zodpovedné volené a výkonné orgány samosprávy obce. Aby bol implementačný mechanizmus KPSS efektívny, musí mať obec jasne popísané činnosti, aktivity a úlohy, ktorými sa bude KPSS zabezpečovať na úrovni programovej, realizačnej a vyhodnocovacej. Realizácia Komunitného plánu sociálnych služieb v obci Čierny Potok bude pozostávať z vykonávania aktivít navrhnutých v komunitnom pláne, ktorý sa bude každoročne vyhodnocovať a aktualizovať v prípade doplnenia opatrení a zmeny legislatívy.

Medzi kľúčové úlohy manažmentu obce bude patriť:

- zapájanie sa do výziev k realizácii projektov, ktoré prinesú pre obec želaný efekt a budú trvalo udržateľné,
- vyčleniť z rozpočtu obce finančné prostriedky potrebné na realizáciu navrhnutých aktivít,
- podporovať spoluprácu s novými subjektami k rozvoju obce a koordinovať ich aktivity,
- pravidelne monitorovať aktivity a vyhodnocovať plnenie plánu na základe vopred stanovených merateľných ukazovateľov a raz ročne predložiť obecnému zastupiteľstvu priebežnú monitorovaciu správu o plnení plánu.
- Po uplynutí 5 ročného obdobia predložiť súhrnnú záverečnú správu KPSS

Účasť na komunitnom plánovaní:

- písomné návrhy občanov – preberá starostka obce - ústne návrhy občanov – na obecnom úrade sa vyhotoví úradný záznam o predložennom návrhu, ktorý predkladateľ potvrdí svojim podpisom
- účasť obyvateľov obce na verejnom zhromaždení

Komunitný plán možno meniť:

- ak sa zmenia priority
- získanie finančných prostriedkov na konkrétne potreby
- nové návrhy na poskytovanie sociálnych služieb

Časový horizont vyhodnocovania komunitného plánu:

Obecné zastupiteľstvo obce Čierny Potok minimálne 1x ročne prerokuje Správu o sociálnej situácii v obci a podľa zistených skutočností bude aplikovať zistené požiadavky a návrhy do komunitného plánu obce.

.Záver

Komunitné plánovanie sociálnych služieb je dlhodobý proces. Po schválení strategického dokumentu v Obecnom zastupiteľstve obce Čierny Potok začne realizačná fáza, ktorá bude prebiehať v období rokov 2023 až 2028. Táto etapa zahŕňa samotnú implementáciu stratégie, t.j. napĺňanie KPSS prostredníctvom realizácie jednotlivých aktivít, ktoré budú podrobne rozpracované do ročných akčných plánov.

Súčasťou realizačnej fázy bude tiež priebežné sledovanie (monitoring) a vyhodnocovanie plnenia akčných plánov spravidla v ročných intervaloch. V priebehu tejto fázy budú pokračovať pravidelné stretnutia pracovných skupín pre jednotlivé oblasti, vyhľadávanie a zapájanie nových partnerov a informovanie verejnosti o uskutočňovaní komunitného plánu.

Úspešnosť realizácie KPSS obce Čierny Potok na roky 2023 - 2028 bude závisieť od organizačného a riadiaceho zabezpečenia komunitného plánovania, dostatočných finančných prostriedkov potrebných na realizáciu aktivít a aktívnej spolupráce všetkých zapojených aktérov pôsobiacich v sociálnej oblasti.

Komunitný plán sociálnych služieb je pritom živý dokument, ktorý sa bude prispôsobovať meniacim sa podmienkam, ktoré budú vyplývať z legislatívnych zmien, materiálne – finančného zabezpečenia a budú reflektovať aktuálne potreby obyvateľov obce v sociálnej oblasti.

